

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a: Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU:</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze Redactiune „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Er banii de prenumeratiune la TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.</p>
---	---	---

Cuvântarea

pronunciata de Pré Santi'a S'a, pàrintele Episcopu alu Aradului Ioanu Metianu la deschiderea sessiunei ordinare a sinodului eparchialu aradanu din 1892.

Christos a invalu!
Domniloru deputati!

Daca se mangaia parintii, când se ved incunjiurati de fii lor, si daca se bucura fratii, când convinu unii cu altii din locuri departate; atunci cu atât mai mare este mangaierea pàrintilor si bucuri'a fratilor, când se intrunesc cu totii spre unu scopu comunu, maretiu si folositoriu, spre scopulu de a lucra impreuna: la ridicarea familiei, carei'a apartienu.

O asemenea mangaiere sântiescu si eu astadi domniloru deputati, când dupa unu intervalu de unu anu, — cá pre frati si fii iubiti ai mei, — érași am norocirea a Ve vedé in giurulu meu, la intrunirea nóstra sinodala, pentru a lucra impreuna la ridicarea si intarirea familiei nóstre celei mari, a bisericiei nóstre nationale, scutulu si adpostulu nostru in timpuri grele, si mangaierea si intarirea nóstra in casuri de cercare.

Mangaiera mea pentru acésta intrunire este cu atât mai mare, iubitorilor frati si fii, cu cât sântim cu totii, tot mai mult greutatea timpurilor, in cari traím. Sântim cu totii multele si grelele obstacole, ce intimpinám dimpreuna cu clerulu si poporulu nostru, in calea desvoltarii nóstre culturale si religiosemorale, in calea nisuintielor nóstre spre scopulu ce ni l-a desemnatu bunulu Ddiu.

De aceea clerulu si poporulu, biseric'a nóstra cea via, cu dreptu cuvântu astépta dela noi, adevératii lor representanti, nu numai delaturarea obstaculelor si oblierea calei spre progresu; dar si aflarea si indicarea de nóue mijlóce pentru desvoltare si progres, spre a puté tiené concurintia cu celelalte bisericii si popóre din patrie, si prin acést'a a-i asigurá viitoriu pe secolu inainte.

Daca religiunea créstina, in tóte timpurile si la tóte popórele a fost unic'a basa sigura a culturai

si desvoltării, si prin acést'a a esistentiei si inaintării popórelor; atunci cu atât mai mult putem sustiené acést'a cu privire la noi, cari numai prin biseric'a strabuná ne-am sustienut si desvoltat prin atâtea cercări grele ale trecutului, si asia érași tot numai prin biseric'a strabuna ne putem asigurá si mai incolo unu viitoriu demnu, siguru si durabilu.

Durere inse, cá timpurile de acum sunt chiar si pentru biseric'a grele si critice.

Unu curentu periculosu, ivit in timpul mai nou, amenintia greu si religiunea, lucrând pe fatia si pe ascunsu la slabirea ei, si la stricarea bunelor moravuri. De unde se si observa unu indiferentism condamnabil, in cele ale credintiei si la o parte a poporului nostru; se observa adeca, ca in unele pàrti disparu traditiunile si datinile vechi religiose; ca se negliga cercetarea bisericiei din partea credinciosilor, si slabesc zelul intru implinirea crestinescilor detorintie stramosiesci. Tot atâtea simptome, cari trebuie se ne insuffle seriose ingrijiri; dar cari, de alta parte, ne impun si detorinti'a de a starui la delaturarea lor, pana când n'ar luá dimensiuni mai mari.

Si cine s'ar puté angagiá la unu asemenea lucru maretiu si folositoriu, de nu fii cei mai demni, membrii cei mai luminati si mai distinsi ai bisericiei, reprezentantii cei adevératii ai clerului si poporului, cari suntem noi, Dlor deputati, dela cel dintâi pana la celu din urma.

Deci nóue ni se impune marea detorintia de a combate si a starpi cu totulu asemenea aparitiuni triste din poporulu nostru, unde ele se ivescu, si a le înlocui cu adevérat'a credintia si adevérat'a religiositate a bisericiei nóstre strebune. Noi suntem chiamati a face acést'a la tóte ocasiunile si cu tóte mijlócele legale si possibile. Astfelu faceau parintii si strabunii nostri, in tóte timpurile, si asia ni-au conservatu ceea ce avem mai pretios.

Intrunirea nóstra in sínóde eparchiale, proto-presbiterale si parochiale ne ofere cele mai bune ocașiuni nu numai de a constatá cu totii relele, de cari

vorbim ; dar si de a combiná si aplicá mijlócele necesare la sanarea lor.

Dintre multele si feliturile mijlóce voiu aminti si la acésta ocaziune mai ales dóue, Dlor deputati, cari cred eu, cà ar produce mai siguru si mai curènd rezultate imbucuratóre.

Unu mijlocu ar fi, Dlor deputati, cá noi se nu ne multiamim numai cu lucrările de aici din acestu sinodu ; ci se ne angagiám cu totii la lucru si afara de sinod. Se ne facem cu totii tot atátia apóstoli, indreptatori si luminatori ai poporului ; invetiánd si luminánd pre toti, la tóte ocaziunile, precum dice s. apóstol Pavel „cu vreme si fara vreme,“ nu numai cu cuvèntulu, dar si cu esemplulu, intarind pre cei slabi in credintia, indemnându-i la indreptarea moravurilor, si sfatuindu-i a tiené sus si tare la religiunea strabuna, si la frumósele datini strabune, cari ne-au trecut fara pricol, prin atâtea timpuri grele si dureróse.

Ér unu alu doilea mijlocu ar fi, Dlor deputati, sporirea si intarirea scólelor nóstre confessionale, pentru a cresce si mai cu succesu tineretulu nostru, flórea si speranti'a viitoriului nostru, in spiritulu religiosu alu bisericei nóstre nationale.

O asemenea crescere religiósá-morala póte dá tinerimei nóstre numai scól'a confessionala, pentru ca numai ea are darulu de a plantá in inim'a cea frageda a tinerimei sèmtiulu religiosu, in mesura corespundietória, si asia a cresce bisericei si natiunei fii adevèrati, si patriei cetatieni démni.

De aceea repet rugându-ve Dlor deputati, se luminati si DVóstra cu cuvèntulu si esemplulu la tóte ocaziunile binevenite, pre acei'a dintre ai nostri, cu cari veniti in coatingere, premergènd in tóte si cu bunele DVostra exemple : ér aici in acésta inalta corporatiune bisericesca se ve concentrati osebit a DVóstra atentiune asupra scólelor nóstre, lucrând la inmultirea si intarirea lor, la dotarea si desvoltarea lor, pentru-cá se corespunda intru tóte asteptarilor nóstre si cerintielor timpului.

Si fiindca in timpulu din urma s'au ivit pe terenulu invetiamentului, doue momente neprevèdute si anume : infiintarea asilelor pentru micutii de 3—6 ani ; si unu nou proiectu de lege, ce amenintia dreptulu nostru autonomu bisericescu pentru scólele cu dotatiune sub 300 fl. ; detori suntem Dloru deputati a tiené si noi séma de acestea, infiintând si noi precát numai se póte asile confessionale ; sporind si noi scólele nóstre confessionale, si ameliorând dotatiunile invetiatoresci in mesura corespundietória, pentru cá asia nu numai se-ne conservám dreptulu autonomu asupra acelor scóle, dar si se-ne crescem tinerimea nóstra in spiritulu religiosu din cea mai frageda etate.

Facènd asia D-loru deputati nu-numai vom delaturá pericolele ce amenintia biserica, scutindu-o de ori-ce influentie rele, dar inca vom asigurá si nóue si poporului nostru o sórte mai buna, un viitoriu mai fericit, si o existèntia mai trainica, pe se-

coli inainte. Facènd asia, intrunirea nóstra acést'a va fi o adevèrata mangaiere pentru mine, cá si pentru DVóstra, si o mare binecuvèntare pentru acei'a, pe cari ii-representám.

Deci rugând ferbinte si aici pe bunulu Ddiu, cá se ne sprijinésca cu ajutoriulu Seu celu puter-nicu in aceste mantuitórie nisuintie ale nóstre, si salutându-ve parintesece de bunavenire ; declara sessiunea ordinara a sinodului nostru eparchialu, pentru anulu 1892 de deschisa.

Elementulu nationalu in educatiune.

(Disertatiune tiènta de Dr. Petru Piposiu, in sal'a mare a seminariului din Arad la 31 Ianuaru 1892.)

(Continuare si fine.)

De aici incolo invetiamentulu nationalu in Moldov'a a luat avèntu imbucuratoru. La 1861 unificându-se administratiunea ambelor tieri, s'a unificat si organizati'a scólelor. Pe timpulu acesta pentru ridicarea invetiamentului rural merite si-a facut Ioan Maiorescu, savantul directoru alu eforiei scólelor, carele a staurit pentru a-se ridicá starea materiala a invetiatoriloru si pentru a-se introduce sistem'a de inspectiune, carea e in usu si astadi.

Si acum, dupá-ce am vediut starea educatiunei nationale la fratii nostrii din Moldov'a si Munteni'a, se ne reintórcem la istori'a scóleloru románe din patri'a nóstra. Pe la anulu 1849, indata dupa pacificarea terei, sub regimulu lui Wohlgemuth, se infiintéza la Naseudu si Orlatu câte unu cursu pedagogicu romanu de câte siése luni, cu scopu de a pregati invetiatori poporali pentru intrég'a Transilvania. Apoi preparandiile dela Naseudu si Sighetulu Marmatiei dela anulu 1859, pana la 1868 au calificat unu numeru considerabilu de invetiatori poporali, pana la sistemisarea preparandiilor de pe lãnga residentiele archieresci dela Aradu, Sibiu, Blaju, Gherl'a si Oradea.

Apoi gimnasiulu superioru dela Naseudu, infiintiat in 1863, si celu inferioru dela Bradu au inceput si au continuat cu succesu oper'a educatiunei nationale. In fine legea din 1868 regulând invetiamentulu din intrég'a patria, s'au deschis numeróse scóle románe. Asemenea s'au infiintiat in timpulu mai nou scóle si pentru educatiunea feteloru. Apoi afara de numerósele nóstre societati culturale, nici femeile románe n'au intárdiat de a-se grupá in reuniuni pentru inaintarea educatiunei nationale. Constatând aceste fapte, fiesce-care Románu nu póte decát se se bucure ca elementulu nationalu in dilele nóstre a ajuns de a-se ridicá la valóre in tóte sferile educatiunei.

Din istoria ne putem convinge, ca natiunile, cu cultur'a lor propria nationala, nu se pot improvisá, ci se desvóltá fórte cu incetulu. Preste tot se recere câte unu secolu, ba si mai multi secolu pentru-cá dupa multe sbuciumari si transformatiuni politice se

se p^ota produce societatea nationala in adeveratulu intielesu alu cuv^ontului. Natiunea, c^o si ori-care organismu viu, numai in intervale f^ort^e indelungate asimil^eza aceea ce este omogenu si respinge dela sine ce este contraru geniului seu. In secolulu nostru, gratia principiului sublimu alu egalitatii, au ajuns fiesce-care omu de a fi nu numai uru individ, ci totodata si unu membru legatu prin numer^ose relatii de vi^etⁱa societatii nationale. Astfelu se face fiesce-care, fiu alu natiunei partasiu la datorintiele prezentului, la sperantiele si aspiratiunile viitorului si la suvenirile gloriose a-le trecutului. Astfelu primisce fiesce-carele acele influentie, prin cari se reoglindeza in sufletulu fiesce-carui'a, geniulu natiunei sale.

Pentru-c^o individ lu se-se p^ota asimil^a cu natiunea s'a, se cere mai nainte de t^ote educatiune nationale bine ingrijita. Sub educatiune nationale avem se intielegem unu procesu de cultivare intelectuala si morala, intogmita asia, inc^ot generatiunea tinera se se introducea in modulu de cugetare, simtire si vointia alu intregii natiuni. Cu alte cuvinte, educatiunea nationale e unu procesu de transformare prin care vi^etⁱa individului ajunge de reprezenta in mic vi^etⁱa cea mare a natiunei sale. Scim aceea, ca centrul, in jurulu carui'a se desv^olta vi^etⁱa omului c^o individ, este conscientia de sine, apoi anumite scopuri principale si activitatea indreptata spre realizarea acestora. In togmai asia e si cu vi^etⁱa nationale. Pentru desvoltarea vietii nationale se recere mai nainte de t^ote conscientia comuna, apoi cuno^oscerea comuna a misiunii nationale si convergarea tuturor tendentielor spre realizarea acestei misiuni. Unu poporu mai nainte numai presimtiesce ^ore-cum chemarea, ce o are in istoria omenirii, mai tardiu inse t^ote ideile si aspiratiunile sale relative la aceea chemare se intrupeaza in forme sensibile cu deosebire in literatura, istoriografia si art'a sa. Deci datori'a cea dint^oi a educatiunei nationale este de a introduce tinerimea in creatiunile susmemorate ale geniului nationalu, pentru-c^o mintea si inim'a tinerimei se se umple de cugetari si sentimente nationale si caracterulu seu, carele e in stadiulu de formatiune, se prim^esca putere si col^ore nationale. Privind lucrulu din acestu punctu de vedere, sc^ol'a p^ote represent^a numai o parte din educatiunea nationale, caci intr^eg'a sfera a educatiunei nationale, cuprinde in sine cerculu familiaru, sc^ol'a, biseric'a, literatur'a si t^ote momentele vietii culturale. Acesti factori regul^eza cugetarea si determina vointi'a n^ostra asia, inc^ot prin noi se continua si din di in di se reintineresce vi^etⁱa nationale a antecesrilor nostri. Acesti factori, excita sentimentulu si model^eza conscientia nationale comuna. Prin acesti factori se identifica sufletulu iudividului singularu cu sufletulu natiunei sale. Acestu procesu grandiosu alu educatiunei nationale se incepe cu primele impressiuni ale copilariei si dur^eza sub tot timpulu, pana-

c^ond caracterulu individualu ajunge de a-se consolid^a, ba putem dice ca omulu in totu decursulu vietii sta sub influenti'a educatiunei nationale. Educatiunea nationale se incepe nu cu abcedarul^u ci cu cele dintai cuvinte, pe cari le aude prunculu dela parinti, cu cele dint^oi povesti, cari contienu motive nationale, cu cele dint^oi jocuri si cantece nationale. O parte f^ort^e insemnata din educatiunea nationale sunt si imprejurarile locale, intre cari traesce omulu in etatea copilariei. Influenti'a acestor imprejurari se p^ote observ^a dintr'^odata in prezentarea exteriora, in conduit'a, vorbirea si t^ote faptele omului. Ele imprumuta individulu ^ore-care lustru nationalu. Si s'ar put^e dice ca e o nenorocire, daca cineva vrea se-se renege se tr^eca de alta natiune, adeca se st^erga de pe sine coloritulu nationalu. E de observat, ca coloritulu nationalu totalmente nici nu-lu p^ote omulu dep^ort^a de la sine, elu e tiparit cu urme nesterse in sufletulu nostru, si daca cineva totusi s'ar put^e lapeda de elu, ar suferi stirbire nu numai in caracterulu seu nationalu, ci chiar si in caracterulu seu individualu.

Istori'a culturii ne demonstra, ca la t^ote pop^orele religiunea a fost factorulu celu mai insemnatu alu culturii. Prin vederile religi^ose se produce acelu puternicu sentimentu moralu comunu, prin care se p^ote sustin^e mai bine armoni'a dintre membrii unei natiuni. Credinti'a ce am mostenit-o dela strabunii nostri este factorulu celu dint^oi alu educatiunei nationale. Si in deosebi pentru noi Rom^onii confessiunea si biseric'a a fost si este si astadi scutulu puternicu alu culturii nationale.

Al doilea factoru mare al educatiunei nationale este sc^ol'a. Sc^ol'a lu conduce pe individ din cerculu familiei in societatea nationale. In sc^ola si prin sc^ola se produce spiritulu nationalu si se pune temeli'a solidaritatii nationale. Prin insotirea scolara se produce spiritulu de corporatiune si interesarea pentru binele comunu, cu unu cuv^ontu se stirnescu in generati'a tinera acele virtuti, cari sunt spriginulu vietii nationale. Apoi in diferitele ramuri de cunoscentie, cari se propunu in sc^ola, se pot intretiesc multe motive nationale, se pot descoperi traditiunile trecutului si se pot pregatⁱ iu liniste aspiratiunile viitorului. Dintre t^ote sc^olele inse, bas'a educatiunei nationale este sc^ol'a poporala. In evulu mediu sc^ol'a elementara exist^a numai pentru invetiaturile religiunii, in evulu modernu inse, pazind cu credintia cultivarea elementului religiosu moralu, sc^ol'a poporala a devenit custodele limbii nationale, scutit^orea moravuriloru nationale si creat^orea acelu trasuri, din cari se alcatuesce caracterulu unei natiuni. Sc^ol'a poporala moderna imbina intr'o frum^osa armonia elementulu religiosu cu celu nationalu. Sc^ol'a elementara inse numai asia va put^e deveni factoru principalu alu educatiunei nationale, daca inlaturand polimati'a, se va transform^a intr'unu adeveratu institutu de educatiune. Asia

dara nu multimea cunoscintelor, ci dezvoltarea judecatii, dezvoltarea sentimentelor si cultivarea moralitatii sociale trebuie se fie scopul scólei. Numai astfel va fi posibilu, cá membrii cei mai tineri ai natiunii se-se asimilese cu societatea cea mare nationala. Numai prin judecata clara si sentimente umane si insufletire pentru scopuri comune va fi posibilu, ca ori-ce simptoma a marelui corpu nationalu se-se reflecte in o forma analoga in toti membrii aceluia. Numai asa se va puté, cá bucuri'a natiunii se fie si bucuri'a fiilor ei, si durerile ei durerea lor comuna.

La locul prim trebuiá se amintesc intre factorii educatiunii nationale poesi'a si literatur'a preste tot. Poesi'a nationala este educatórea cea mai puternica a sentimentului nationalu. In poesi'a se manifesta mai pregnantu geniulu unei natiuni. Poesiile, in deosebi balad'a si legend'a populara, conduc sufletulu nostru inapoi la inceputulu vietii nationale, când inteligenti'a poporului era inca seraca in idei mari, inse bogata era inim'a lui. Aici gasim intrupate in o forma fermecatóre vederile morale si religiose a-le poporului intr'unu timpu, când sufletulu seu nu era inca atinsu de influentie, cari intuneca originalitatea cugetarii nationale. Poesiile nationale excita nu numai sentimentulu nationalu, ci transpórta prin secolu modulu de cugetare al strabunilor, pana la posteritatea târdia, si astfelu conluera la perpetuarea spiritului nationalu. Óre cine nu se simtiesce pre sine inaltiat in o atmosfera dorita de inim'a sa, cetind cu pricepere pe Alexandri, Bolinteanu, Muresian si Eminescu. Cel-ce a strabatut mai adancu in spiritulu poetilor nationali, se simtiesce pe sine de unu fiu mai credinciosu al natiunii sale, decat altulu, carele nu-i cunósce. Aceea ce e in noi mai adancu si mai nobilu, de regula avem de a multiamí marilor scriitori nationali. Duchulu lor lu-sorbim órecum in noi, si pe nesciute ne nobilitam printre'nsulu. Influenti'a literaturii asupra moravurilor unui poporu este mai hotarítóre, decât a legislatiunii. Legile cele mai aspre nu vor puté stavili legeritatea morala si decadenti'a unui poporu, carele posede literatura lipsita de valórea interna. Din contra, daca literatur'a e curata si nobila, atát cu privire la cuprinsu cât si la forma, ea va fi unu spriginu puternicu vietii nationale. Si acésta influentia e si firésca, pentru-ca legile pot regulá numai mass'a poporului, pre când, creatiunile literaturii strabat in inim'a singularilor si nobilitéza pe omu in tóte etatile. Asa dara incát privesce cultivarea sentimentelor nationale, dupa educatiunea familiara, poetii si scriitorii nationali sunt magistrii nostri cei mai buni. Grecii antici faceau din Homer cel mai mare educatoru nationalu prin aceea, ca propuneau tinerimei poemele lui mai pre sus de tóte. Ideile lui Homer au inspirat pe Elini la fapte mari. Si intr'adeveru pe Persi i-a batut mai multu Homer decat Leonida. El se lupta si elu invinge la Marathon si

Termopyle. In Virgil e concentratu totu aceea, ce a cugetat si a simtit Roma antica, si anume atat Roma cá republica, cât si Roma cesarilor. Si óre n'am puté afirmá si noi Romanii tot aceea despre poetii nostri. Ei sunt marii nostri educatori nationali. Cât de nimerit caracteriséza Eminescu când dice, ca Muresianu e „preotulu desteptarii nóstre,“ carele „cu vocea sa scutura lantiulu iobagiului,“ iar Alexandri este „regele poesiei,“ carele „din frunza iti-doinesce, carele cu basmulu povestesece, carele visand cu doin'a trista, desteapta in sinulu nostru dorulu tiei celei strabune, si revóca in dulci icóne a istoriei minune vremea lui Stefanu cel mare!“

Din ideile mai sus desfasurate sa póte vedé, ca scopulu si mijlócele educatiunii nationale nu contradic educatiunii luata in intielesu generalu, ci din contra ele se intregesc una pe alt'a reciprocu. O educatiune, care corespunde principiilor pedagogice, nu póte se fia decât nationala. Elementulu nationalu se póte validitá fórté usioru si bine intre limitele unei educatiuni nationale. Elementulu nationalu imprumuta rezultatelor educatiunii óre-care colóre, prin ce acésta devine mai avuta si pretiósa. Prin minte si inima cultivata in directia nationala, omulu abstractu devine omu concretu, primesce putere a traí si a fi folositoru omenimei. Pentru realizarea natiunii nóstre e necesaru, cá se fim crescuti intre cadrele unei societati nationale, pe care se nu dorim a o parasí nici-odata. Pentru omu, este fórté importantu, cá conscienti'a s'a individuala se-se extinda si se-se amplifice intr'o conscientia nationala. Caci cu cat puterea unei natiuni este mai mare decât puterea omului singularu, cu atat si conscienti'a nationala va fi mai elevata si lu-va inspirá pre individu spre fapte mai mari si mai bune.

Incheiand ne exprimam dorinti'a cá toti aceia, carora li este incredintiata educatiunea tinerimei, se tiena sus principiulu de nationalitate in tóta lucrarea lor; atunci vom puté prevesti poporului Român unu viitoru frumosu si petru diend cu presimtirile nóstre in tainele viitorului, vom vedé natiunea nóstra ridicata printre cele mai insemnate natiuni ale lumii. Dumnedieu a daruit Românulu tóte acele calitati, cari i-i trebuescu pentru-cá se se faca vrednicu de strabunii sei: spiritu desteptu, inima curata, minte drépta, si o rebdare destoinica, de a-lu face se isbutésca la ori-care tienta fie cât de grea. Unu poporu carele expusu fiind secolu intregi la totu felulu de intemplari crude, a sciut se-si apere nationalitatea s'a cá Românulu, pstrandu-si cá densulu naravurile, limb'a si legea parintiloru, este chemat la o sórte marétiá in istori'a omenirii!

Intrunirea colegiala

a invetiatorilor, cari au absolvat cursurile preparandi-ali la anul 1881.

S'a tiénut conform programei publicate de noi in unu numeru anterioru in sal'a seminarului die-

cesanu din Arad in diu'a de 8/20 Aprile a. c. fiind de facia dnii invetiatori : Iuliu Vui'a, Ioan Vidu, Nicolau Boscaiu, Terentiu Popa, Miron Olariu, Ioan Huiu, Petru Nic'a, Georgiu Tomsi'a, Ioan Stirbu, Petru Mager si Teodor Lucaciu.

Dupa cuvântulu de deschidere pronunsiatu de directorulu seminarialu Augustin Hamsea, — adunarea constituindu-se alege de notariu pre Iuliu Vui'a, si apoi trecându-se la ordinea dilei se cetesce reportulu despre activitatea desvoltata de dnii invetiatori adunati in decursulu celor 10 ani trecuti.

In acestu reportu cetitu de dlu invetiatoriu Nicolau Boscaiu, se aréta, ca scopulu intrunirei acesteia este:

a) sustiënerea si alimentarea spiritului de colegialitate, precum si sustiënerea reportului dintre dënsii si institutul preparandialu, in care si-au facut studiile, cá astfelu se póta conclucrá totu cu mai multu succesu pre frumosulu terenu alu educatiunei si instructiunii poporului;

b) o dare de seama asupra activitãtii, desvoltate pana acum cá invetiatori; si

c) esprimarea sãmtiului de pietate facia de profesorii si colegii reposati.

In darea de seama reportoriulu aréta, ca in deceniulu trecutu absolventii institutul preparandialu dela anulu 1881, aplicati cá invetiatori au staruit a-si face detorinti'a atãt cá invetiatori, cât si cá infintiatori si conducetori de coruri vocale, precum si prin scrieri didactice publicate in jurnale si prin disertatiunii pedagogice tiënute in adunãrile invetiatoresci. In specialu constata reportoriulu, ca unulu dintre colegi, dlu invetiatoriu Ioan Vidu s'a perfectionat in music'a vocala pana la unu gradu, carele i-face onóre, si carele merita a fi recunoscutu; ér dlu Iuliu Vui'a s'a distinsu prin scrierea si publicarea opului: „Istoriculu institutul preparandialu din Aradu.“ Mai departe aréta reportoriulu, ca absolventii din anulu 1885. au initiat infintiarea fundatiunei Dr. Lazar Petroviciu, si ca la initiativ'a unuia dintre dënsii s'a activat prin reuniunea invetiatorilor din dieces'a Caransebesiului ideia ridicãrii unui monumentu pentru vredniculu profesoru de odinióra alu preparandiei nãstre Constantin Log'a Diaconoviciu.

Adunarea luand cu placere la cunoscintia acestu reportu dechiara solemnelu, ca se va silí din tãte puterile si in viitoriu a lucrã tot cu mai multu succesu pre frumosulu terenu alu educatiunei si instructiunei; ér dupa cinci ani se vor intruní de nou spre a-si dá seama in modu colegialu despre activitatea si rezultatele obtiënute.

In fine reportoriulu constata, ca din numerulu de 43, câti au absolvat la anulu 1881, 25 sunt in functiune cá invetiatori, 8 au intrat in statulu preotiescu, ér 12 au reposat. Adunarea luand acestu reportu la cunoscintia, si-esprima prin sculare condolenti'a facia de profesorii si colegii reposati.

Cetindu-se telegram'a de felicitare a colegului Ioan Farasiu, preotu in Homadi'a adunarea o íea cu placere la cunoscintia; ér dupa acést'a dlu profesorulu preparandialu Teodor Ceutea luand cuvântulu pune la inim'a fostilor sei elevi a lucrã si in viitoriu tot cu mai multu succesu la ridicarea si inaintarea poporului prin propagarea culturii si moralei conform principiilor religiunei crestine.

Incheiandu-se siedinti'a, invetiatorii adunati au mers in sant'a biserica catedrala si au asistat la parastasulu oficiatu pentru profesorii reposati: Dr. Lazar Petroviciu, Ioan Rusu, Dr. Atanasiu Siandor si Petru Popoviciu si pentru colegii reposati: Nicolau Alecsandru, Demetriu Binchiciu, Ioan Blagoiescu, Petru Fic'a, Mihai Marcuti, Georgiu Miculescu, Iuliu Popoviciu, Vincentiu Stoici, Demetriu Tiapasiu, Nicolau Teodorescu, Macsimilian Neamtii si Iosif Hosu.

La finea parastasului directorulu Aug. Hamsea tiënu unu scurtu discursu, in carele constatã, ca tributulu de pietate depusu de invetiatorii adunati fatia de profesorii si colegii reposati este unu semnu vediutu, ca dënsii sunt petrinsi de acele sãmtieminte nobile, cari sunt proprii numai fiilor si fratilor bunii, ér cine este fiu si frate bunu, intrunesce tãte conditiunile de a fi si bunu parinte, precum faptice trebuie se fia invetiatoriulu romanescu; si deci rogandu pre Ddieu, cá sufletele reposatilor se-le asieze cu dreptii invita pre dnii invetiatori, cá se cultive acestu sãmtiu de pietate facia de cei ce ne-au facut bine in mesura totu mai mare si in inim'a generatiunilor tenere, pentru ca in sãmtiulu de recunoscintia se esprima mai cu seama maturitatea morala a individilor si popórelor.

Dupa terminarea servitiului divinu invetiatorii adunati s'au prezentat in corpore la Pré Santi'a S'a parintele Episcopu Ioan Metian spre a-si esprime sãmtiemintele de stima si alipire catra Pré Santi'a S'a, dorind si rogand pre Ddieu, cá pre Pré Santi'a S'a se-lu tiëna intru multi fericiti ani spre inaintarea bisericeii si poporului romanescu. Pré Santi'a s'a respundiënd dlor invetiatori, dechiara, ca se bucura vediënd ca invetiatorii sustiënu, si alimentéza spiritulu de colegialitate, carele este unu puternicu mijlocu pentru o lucrare mai intensiva si mai spornica pre terenulu educatiunii si instructiunii poporului, dela carea depinde in mesura atãt de mare inaintarea bisericeii si poporului nostru; si deci implóra ajutoriulu Ceriului pentru o cât mai succésa activitate a invetiatorimii nãstre intru ridicarea si inaintarea poporului credintiosu.

Importanti'a istoriei pedagogice.

(Memoriei neuitatului meu profesoru Dr. Lazaru Petrovici.)

(Continuare.)

De aci apoi ni putem esplicã, pentru ce s'a dat la Egipteni atãta importantia educatiunei religióse, caci nu numai in biserici, ci si prin casele lor affam semne de mare pietate.

Credința lor religioasă se reduce la următoarele :

Ei credeau în zeul luminei numit „Ammon“, care a creat toate fără nici o greutate, ci numai a demandat și s'a împlinit.

În contra creaturilor și a buneii ordini a-lui Ammon s'a resculat „dieul spiritelor rele“, numit „Typhan“.

Rezultatul acestor inversiunale lupte e, ca Ammon a învinsu pre Typhan, înse nu cu deseversire.

Ei venerau și sôrele, înainte de resarire îi diceau „Hor“, ér dupa apunere „Oziris.“

Ei credeau în nemorirea sufletului, și în o viața mai buna dupa mórte.

Sufletul numit „Bha“ are a-se prezentá în lumea de jos, înaintea lui Oziris, spre a-si audí verdictul.

Déca Oziris cu cei 42 judecatori, lu dechierau de neculpabilu, dobânda fericirea eterna; ér la din contra avea se calatorésca 3000 de ani prin corpulu animalelor, de aci apoi se derivá iubirea ce o manifestau Egiptenii fatia de animale.

Credințele lor religioase erau depuse în cartea numita „Thot.“

Scopul educatiunii lor a fost, dezvoltarea simțimintelor religioase-morale, apoi subordnarea, blandetia, veneratiunea, dreptatea și mai presus de toate moderarea.

Una din virtutite cardinali ale Egiptenilor a fost și stim'a catra betrani și umilinti'a; în cari érá deprins prunculu din etatea cea mai frageda asia d. e. era privitu de celu mai mare pecat a trece calea celor betrani, ori a nu li se supune neconditionat.

Privitor la educatiunea fizica, atentiunea lor s'a redusu mai multu la întarirea capului, spre care scop umblau mai totdeauna tinsi și cu capului golu; de unde a rezultat ca ei n'au cunoscutu diferitele morhuri, precum doreri de cap, catar, tusa etc.

Diodor confirmá acést'a, prin impregiurarea: ca dupa campania dintre Egipteni și Cambizi, pe când capatinile Cambizilor erau în stare de descompunere, ale Egiptenilor erau atât de tari, încât numai cu petrii mari se puteau sparge.

Spre a invetiá pe prunci la cumpetare, nutrementulu lor a fost fórte modestu, ei se nutriau cu radecini, verdetiuri, fragi etc. astmod încât dupa asertiunea lui Diodor, costulu unui baiatu peste tot anul facea abia un galbinu.

Ceea ce li servece Egiptenilor spre onóre, este respectulu ce l-au manifestatu fatia de femei.

La Egipteni nu érá femeia sclava cá în statele precedente, ma activitatea ei se estindea și asupra afacerilor esterne ale casei.

În ce privece invetiamentulu, acela a luat un avântu imbucuratoriul înca pe timpul Heliopolilor, elu se dividá în alu literatilor și alu doctorilor.

Invetiamentulu inferioru séu alu literatilor, se propagá prin preoti în scólele comunale, elu se reducea la scrisu, cetitu, socóta și mesurarea pamentului, de care se impartasiá ori și cine.

Invetiamentulu doctorilor, de care erau impartasiti numai preotii, se reducea: la filosofia, istoria, istoria naturala, medicina, astronomia, matematica și magia; aceste scóle erau în Theba, Memphis și Heliopolis.

În ce privece arhitectur'a, o vedem cultivata în piramidele lor, și acum admirate de lumea culta; apoi din nisce corpuri patrate numite „Obeliscuri.“ Aceste sunt probele cele mai eclatante, cá și Egiptenii au posedatu o cultura mai superióra.

5. Educatiunea individuala a Grecilor.

Din cele premise putem vedea, ca la popórele de pana acum educatiunea s'a aflatu într'o stare înca primitiva; ma putem dice, ca ea înca nici n'a fost creata.

Omulu nu a cunoscutu libertatea, devis'a lui a fost supunerea órba; individulu s'a nascut și a peritu cá sclavu.

În acestu întunerecu, care a acoperitu cu umbr'a sa întregu covorul pamentului, s'a ivit Grecia — cá unu adeveratu sóre în mediu de nópte; carea a datu din sinulu seu o multime de salvatori ai genului omenescu, acesti meteori înaltia apoi educatiunea la adeverat'a sa valóre.

Nimicu mai divinu decât educatiunea, cáci fiind tenerimea bine educata și cum se cuvine, calea catra viața e fericita a disu Plato.

a) Educatiunea în genere.

Ce privece viața spirituala a Grecilor, ideia principala și scopulu educatiunii lor a fost realizarea atot ce e bunu și frumosu.

Primulu cultivatoru al ideii frumosului a fost Pericle cu soci'a s'a Aspasia. La cultivarea bunului și alu frumosului au mai contribuitu Anacagora cu consotii sei Afialte, Demomede, sculptorulu Fidi'a, tragiculu Sofocle, Euripide, Herodot s. a.

Grecii au dividatu educatiunea: în fizica, morala, intelectuala și politica.

Educatiunea fizica.

Ea se subdivide, în educatiunea înainte și dupa nascere. Prim'a educatiune desí cuprinde unu timpu atât de scurtu totusi si-are importantia-i deosebita; fiind bas'a educatiunii viitoare.

Pentru a avea cetateni senatosi, dupa cum sustienu Plato și Aristotel, la Atenieni, când se casatoriá, barbatulu trebuia se fie de 30 ani, ér femeia de 20 ani. La Spartani dupa legile lui Licurg, nu a fost determinata etatea casetorindilor; totusi se pretindea a fi deplinu senatosi și dezvoltati.

La Spartani în chiliile femeiloru în stare binecuvantata, se aflau tipurile celoru mai frumosi zei cá al Xeroilor, precum și a celoru mai frumosi tineri cá al lui Apolo, Castor, Polux etc.; cá astmod sub impressiunea acelor frumsetie, se nasca prunci frumosi. Femeiloru ateneiene — dupa conceperea pruncului — 14 zile li érá interdisu a esi în liberu; ér traiulu lor érá fórte comod, având a face numai unele miscári și a-se întari prin mâncári nutritóre.

Înainte de timpul nascerii, se aduceau jertfe zeilor și se chemá în ajutoriu zeulu Pitixia.

Femeile spartane nasceau fara ajutoriu strainu, pe unu scutu numit clypeus, pe care — la casu de era nou nascutul parte barbatésca — 'lu puneau dicend „séu cu acesta, séu pe acesta.“ ceea ce însemná: ca din batalia se-se rentórca séu invingetoriu cu scutul seu, ori se móra mórte eroica pe scutul seu.

Dupa nascere baiatulu era numai decât spelat cu apa rece și unsu cu oleu, ér dupa aceea i-se spelau toate membrele cu vinu; cá cei debili se móra, ér cei senatosi se se întarésca.

Dupa aceea párintele luá prunculu si-'lu ducea într'o chilia, unde erau adunati membrii familiei și altii, cari déca constatau ca nou-nascutul este deplin dezvoltatu și senatosu lu dechierau și scriau de membru al statului, ér la din contra se aruncá în abisulu Taygetului, unde devenia prad'a animalelor selbatice.

La începutu mamele însesi si-laptau pruncii, dorere caci mai apoi — dupa cum ni spune Homer însusi — au

incetat de a-si implini acésta sânta datorintia, concediend laptarea doicelor, cari se pregatiau anumit in institutulul din Lacedemoni'a.

Spartanii dedau pruncii — din etatea cea mai frageda — la diferite neajunsuri si greutati, culcandu-i pe trestii din riulu Eurotas; pecând Ateneienii din contra ii infasiau in scutece, culcându-i in légâne lucsnóse, cantându-le diferite cântece, cum d. es. a fost cânteculu de Idilium al 24-lea al lui Txeocrit.

Baetii sugeau unu anu si $\frac{1}{2}$, ma si doi ani, ér dupa intiercare se dedau indata la mâncari tari.

In privinti'a nutrementului e de regretat ca Spartanii au proces chiar contrariu intentiunei de a desvoltá corpulu, adeca: ei nutriau pruncii cu putiena carne fripta si pâne prajita, sub cuventu a-i dedá de o parte la fómé, ér de alta parte spre a nu se molesí corpulu prin prea mult nutrementu. Imbracamintea Grecilor — afara de Spartani — era: in picióre incaltiaminte, ér pe corpu purtau imbracaminte simple si usióre.

Cá medilocu special pentru desvoltarea fisica era gimnastic'a; adeca fugiau prin nasipu, se luptau, se intreceau in aruncarea cu disculu s. a.

Loculu, unde se tineau astfel de exercitii, se numiá „Palestra.“

De mare interesu au fost si serbarile séu intrunirile lor nationale, cari erau 4 la numeru si se tiereau in Olimp, Delphi, Nemeia si strimtórea din Corinth.

Cu ocaziunea acestor serbari festive se intreceau in lupte, gimnastica, fuga si aruncarea cu disculu; celu ce reiesiá invingetoriu se intorcea in fruntea tuturor, cu o cununa pe capu, carea era semnulu invingerii.

De mare importantia a fost la greci si joculu séu dantiulu; asia numitii Arcadiani primiau, pâna in etatea de 30 ani lectiuni de dantiu pe spelele statului; apoi dedeau probe, despre progresulu lor in teatrele publice. Edificiile pentru teatre erau atât de uriesie, încât încapeau in ele si pâna la 30,000 de ómeni.

Cá representanti ai teatrelor avem pre Eshilos, Sofocle si Euripide; celu mai mare comicu a fost Aristofane.

E d u c a t i u n e a m o r a l a .

Cá medilocu pentru desvoltarea simtiemintelor morale a fost la Greci music'a si poesi'a.

Cá representanti ai musicei merita atentiune Hermes, Orpheus, — fiulu musei Calliope — care deplanse in cuvinte atât de duióse si sublime perderea sotiei sale Eurydice; încât se dice ca si animalele cele mai selbatece lu ascultau cu atentiune.

Orpheus si Linos sunt protoparintii musicei instrumentale; ér cel ce a prezentat pentru primadata omenirei music'a artistica a fost Terpandos din Lerbos. La Elini era usuat, ca poetii, si-recitau poesiile acompainati de musica. Cei mai escelenti au fost: Arion, Pindar, Tirtu si divin'a Sofo.

Ei dividau poesi'a: a) in eroica séu epopeia, b) in lirica séu elegia.

Dintre poetii, cari au cultivat câmpulu poesiei eroice merita atentiune:

H o m e r

nascut in provinci'a Ionia. Elu a trait pe la a. 1000 n. de Chr.

Formele ostenelelor sale e „Eliada si Odissea,“ carea formédia asia dicend o biblia, e superióra tuturor biblielor din anticitate, si anume:

1) La Egipteni Thot. 2) Bibli'a Haldeilor cu icuri, 3) Cnigus la Chinesi, 4) Tanteching a-lui Confuciu. 5) Bibli'a din Ceylon numita Vedas, 6) Bibli'a Budiscilor. 7) Zend Avesta lui Zoroastru si 8) Chorantul la Turci.

Tóte aceste biblii n'au fost primite cu atât insulfire si entusiasm, n'au atras atentiunea omenirei in asia mare gradu cá „Eliada si Odissea“ lui Homer. Éta ce dice un celebru poetu francesu al timpului modernu I. Chenier despre Homer:

„Trei mii de ani au trecut, p'alui Homer cenusia,
Si de trei mii de ani, cinstit de ori ce poporu,
Homer sta mereu june, gloriosu nemuritoru.“

Cel-ce doresce se admire fantasi'a viia si adinc'a intiepciune a-lui Homer, cetésca „Retacirile lui Odisseu,“ traduse si in romanesce.

H e s i o d ,

inca merita o deosebita atentiune cá cultivator alu poesiei eroice, caci la finea scrierilor sale vorbesce despre Dumnedieu cá creatoriulu lumei.

Cá representanti ai poesiei lirice avem pre Pindar, Solon si Hiponax.

E d u c a t i u n e a i n t e l e c t u a l a .

Cu an. al 7-lea se luá prunculu din familia si se crescea in institutulul comun al statului, deprindiendu-se in gramatica, carei'a apartienea nu numai regulele de limba, ci si mitologi'a, istori'a, geografi'a si filosofi'a.

Gramatic'a se incepea cu scrierea literelor, formarea si pronuncierea silabelor; ér mai apoi invetiau din scrierile lui Homer si Hesiod — precum si ale altor autori — diferite sentintie morale, din cari se deprindeau a serie si ortografice.

La cetire se punea mare pondu pe pronuncierea si accentuarea corecta si identica caracterului limbei grecesci.

Studiulu matematicei cuprindea in sine: aritmetic'a, geografi'a, astronomi'a si geometri'a; celu mai mare pondu inse s'a pus pe geometria, ceea ce se constata si din impregiurarea, ca toti filosofii nu primiau de invetiacei pre aceia, cari nu erau initiati in ale mesurarii pamentului.

Cu an. al 18-lea li-se propunea si filosofi'a.

Afara de prelegerile comune, arangiau si unele serbari festive scientifique, cu care ocaziune erau intrebati elevii si cei ce raspundeau corectu, primiau cá premiu o carte ori cununa.

Mare pondu au pus Grecii si pe oratoria, respective vorbirea frumósa cum o numiau ei, carea s'a desvoltat in Athena pe timpul lui Pericle. In special Atheneienii au pus mare pondu pe oratoria, caci Isocrates primia dela fie-care invetiacei 1000 de drachme anualu; ér sub Marcus Antonius se solviá din cass'a comuna spre acestu scopu anualu si câte 10,000 drachme.

Arhitectur'a la inceputu a fost aplicata in stilu ciclopicu, adeca intre caramidile edificiiului nu se punea tina; ea a constat in cultur'a templeloru, cari se faceau dupa formele popórelor orientali.

Arhitectur'a o mai vedem cultivata si la edificarea teatrelor si a hipodromurilor — localu pentru tienerea jocurilor; — ér prin biserici aflam statue de ale zeilor asia d. e. a-lui Zeus, a Minervei si a Dianei reprezentata prin luna.

In ce privesce pictur'a si sculptur'a elina aflam sublimitate. Atentiune merita: Agelades cu elevii sei Miron din Beoti'a, Poleitos din Sicion si Fidias din Aten'a, carele a facut aici statu'a Atenei, ér in Olimp alui Zeus.

(Va urmá.)

Iuliu Vui'a.

D I V E R S E.

* *Serbatorile santei inviiari.* In diu'a inviiării Domnului a oficiat in biserica catedrala din Arad atât la inviiare, cât si la sant'a liturgia Pré santi'a s'a parintele Episcopu Ioan Metian, asistatu de protosinCELULU Iosif Goldisiu, protopresviterulu Moise Bocsian, si preotii: Augustin Hamsea, Ignatie Pap, Gavriil Badea si Ilie Dargariu si protodiaconulu Dr. Traian Putici.

Dupa sant'a liturgia membrii consistoriului si inteliginti'a din localitate s'a prezentat la Pré Santi'a S'a pariatele Episcopu, si l'au felicitat de santele serbatori.

* *Adunarea generala a fondului preotiescu aradanu* s'a tiénut ieri inainte de amédi sub presidiulu Pré Santiei Sale parintelui Episcopu Ioan Metianu fiind representata preotimea in sensulu statutelor. Adunarea generala esaminand socotile fondului a dat absolutoriu consistoriului pentru gessiunea anului 1891, si a votat cuot'a ajutórelor, ce se vor impartí in anulu curentu.

* *Adunarea generala a reuniunei invetiatorilor* din protopresviteratele din drépt'a Muresiului s'a tiénut Joi si Vinerea trecuta aici in Aradu sub presidiulu d lui profesoru Teodor Ceontea, si s'au pertractat tóte obiectele luate in programa. Reportu specialu vom publicá in numerulu viitoriu. — Si pana atunci inse notám, ca disertatiunile tiénute cu acésta ocaziune au fost deplin succese; ér adunarea a fost cercetata de d-nii invetiatori mai bine, decât ori când in alti ani.

* *Bibliografia.* A aparutu de sub pressa si s'a depus spre vendiare la „Librari'a scóloru“ C. Sfetea Bucuresci: „Povatiitorulu spre Intrebuintiarea Tabelelor de Parete pentru Scrisu-Citítu“ Publicate de Minist. Cultelor si Instructiunii Publice, precum si pentru tratarea abecedarului Romanu de V. Gr. Borgovanu, Direct. Scólei de aplicatia de pe lángra Scól'a Normala de Institutori. Pretiulu Lei n. 1.50.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela clas'a a II-a gr. ort. romana din comun'a Chinez cottulu Timisiu, inspectoratu Vinga, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de Domineca in **3/15 Maiu 1892.**

Emolumintele sunt: 176 fl. 96 cr bani numerari, 5 fl. scripturistica. 1 fl. 50 cr. pentru tóta diu'a la conferintia. 50 meti de grâu. $1\frac{3}{4}$ pamentu aratoriu, gradina intra si estravllana, 3 orgii lemne si 5 orgii de pae, din care are a se incaldí si sal'a de invetiamentu. Cuartir liberu cu 2 incaperi, si stalogu pentru vite; dela iamormentari 50 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a produce: 1. Testimoniu de cualificatiune cu calculu distinsu. 2. Testimoniu din limb'a magiara. 3. Atestatu despre conduit'a de pana acuma, politica si morala.

Recursurile astfelu instruate, adresate comitetului parochialu se se trimita M. O. Domnu Archipu Munteanu

inspectoru scolaru in Manastirea Hodos-Bodrog, post'a Zádorlak, Temesmegye.

Competentii vor avea a se presentá in vre-o Domineca séu serbatóre in s. biserica din locu, spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu. Cei desteri intru conducerea corului vocalu, vor fi preferiti.

Chinez, 16 Martie 1892.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: ARCHIPU MUNTEANU, m. p. inspectoru de scóle.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a parochiei vacante din comun'a Ortitégu, si filiele **Cacuciulu romanescu**, si **ungurescu**, protopresviteratulu Pestesiului Cottulu Bihoru, decretate de clas'a a II-a, pe bas'a decisului Veneratului Consistoriu din Oradea-mare d-to 3/15 Aprilie 1889 se escrie concursu cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicare.**

Emolumintele sunt:

I. Din Ortitég dela 80 numere de case câte un'a vica cucuruza sfarmatu, à 5 fl. cubululu, dau un'a suma de 100 fl.; 20 jugere pamantu parte fanatiu parte aratoriu à 8 fl. jugerulu, 160 fl.; 80 jumatati de dile de lucrú à 10 cr., 8 fl.; stolele usuate la unu anu 60 fl. de totu 328 fl.

II. Din **Cacuciulu romanescu** dela 42 de case câte un'a vica cucuruza sfarmatu à 5 fl. cubululu, 52 fl. 50 cr.; 6 jugere de pamentu à 5 fl. jugerulu, 30 fl.; dela 42 numere de case câte 70 cr. de numeru 29 fl. 40 cr; stolele usuate 25 fl. de totu 136 fl. 90 cr.

III. Din **Cacuciulu-ungurescu**, dela 30 numere de case câte un'a vica cucuruza sfarmatu à 5 fl. cubululu, 37 fl. 50 cr.; dela 30 numere de case câte 70 cr. 21 fl.; stolele usuate 20 fl., de totu 78 fl. 50 cr.; tóte aceste venite computeate la olalta dau sum'a de 543 fl. 50 cr. afara de acestea casa parochiala de prim'a clasa cu trei chilii, cuina, camara si cu tóte apartienintele de lipsa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati a-si subserne suplicele loru adresate Comitetului parochialu subscrisulu protopresviteru pana la terminulu sus indicatu in Lugosiulu de sus p. u. Elesd si a se presentá in vre-o Domineca, ori serbatóre in Sft. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru ocuparea postului de invetiatóre din **Toraculu-mare**, tractulu B.-Comlosiu se escrie concursu cu terminu de alegere pe Domineca in **26 Aprile v. a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. in bani si cortelu liberu.

Dela reflectante se pretinde testimoniu de cualificatiune si limb'a maghiara, cari adresandu-le comitetului parochialu din Toracu se-le substérna pana in 23 Aprile a. c. Prea On. Domnu protopresviteru Paulu Miulescu in Nagy-Komlós.

Toraculu-mare din siedinti'a comitetului parochialu tienuta la 15/27 Martiu 1892.

Pentru Comitetulu parochialu:

Paul Miulescu, m. p.

protopresviteru, si inspect. scol.

—□—